

2) קו"ס, יבמות, י"ח:

שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה כו', אר"י דלוקא קידש
אומרם לו המתן מלישא משום דבשעת נישואין גרלה
כנשא אחות זקוקתו אבל אם נשא כבר שהיא אשתו גמורה פקע לה
זיקה לגמרי ואין צריך להמתין מלבעול ודוקא קידש אחר נפילה כדמוכח
בהחולץ (לקמן מה. וס.) דבקידש באיסור
איירי דמסיק עלה ממה אשתו נותר
ביבמתו משום דהוא יבמה שהותרה
והאסרה וזורה והותרה אבל אם
קידש בהיתר קודם נפילה שלא הימה
אחות זקוקתו בשעת קידושין א"י
להמתין כלל.

3) קו"ס הראש, יבמות, נ"א:

שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה. דוקא קידש משום
דבשעת נישואין נראה כנושא אחות זקוקתו, אבל
אם נשא כבר שהיא אשתו גמורה פקעה לה זיקה לגמרי ואין
צריך להמתין מלבעול. ודוקא קידש לאחר נפילה אבל קידש
קודם נפילה שלא היתה אחות זקוקתו בשעת קידושין אין
צריך להמתין כלל, וכן מוכח בגמרא דבקידש באיסור איירי
דקאמר מתה אשתו מותר ביבמתו משום דהוי יבמה שהותרה
ונאסרה וחורה והותרה וכו'.

4) קין אורח, יבמות, י"ח:

דף י"ח ע"ב. תוספות בד"ה שומרת יבם שקידש כו'.
וכתב דווקא קידש אבל אם נשא פקע
זיקתו לגמרי ואין צריך להמתין. מדבריהם ז"ל נראה דהוא
הדין אם אין שם יבם אלא הוא וקדם ונשא אחותה פקע
הזיקה ואין צריך להוציא את אשתו בגט והיבמה נפטרה
והולכת לה.

5) קו"ס ר' שרף, יבמות, י"ח:

דף י"ח ע"ב. שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה
אומרין לו המתן עד שיעשה אחיך
מעשה. דקודם לכן אתה אסור באחותך שהיא אחות זקוקתך.
ודווקא קידש אבל נשא אינו צריך להמתין, דכיון שקידש
(צ"ל שנשא) כבר פקע הזיקה שיש לו באחרת. וא"ת כי נמי
קידש פקע הזיקה שיש לו באחרת ואמאי צריך להמתין, ואין
לומר דמן הדין לא היה צריך להמתין וחומרם בעלמא הוא,
זה אינו דלקמן פרק בית שמאי (קט, א) מוכח דמן הדין הוא
דקאמר דבעיא חליצה יבמתו, אלמא שלא הפקיע בזה הזיקה.
אלא נראה דלפי מה שפירשתי לעיל (יז, ב) ניחא דכיון
שקידש באיסור אין לומר שתיפקע הזיקה בכך, ולפי זה
אפילו נשא נמי כיון שהנישואין היו באיסור.

6) קו"ס הראשון, יבמות, י"ח:

אומרם לו המתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה.
איכא למידק וכיון שקדשה הלזה אחות אשה
היא מיד ותצא, דמאי שנא נשואין מאירוסין בתרווייהו אחות
אשה היא מדאורייתא, ואמרין בפרק ד' אחין (כט, א) ואי
ס"ד מאמר לב"ש קונה קנין גמור זה יעשה מאמר ויקנה וזה
יעשה מאמר ויקנה, ואע"ג דסבירא להו לב"ש יש זיקה
כדתנן ברישא הרי אלו חולצות ולא מתיבמות ואי אין זיקה
זה יכנוס וזה יכנוס.

ואיכא דמתרין קידושין דהתיירא פוטרין צרתה דאיסורא
אין פוטרין, כדאיתמר התם (לקמן כט, ב) מאמר
דהיתרא קני דאיסורא לא קני. ולא נהירא לי כלל דהתם
מאמר במקום יבום קאי וכל שאינו עולה ליבום אין מאמר
קונה בה לגמרי. וכן נראה מדברי רש"י שם אבל קידושין
מכל מקום קנו וכיון דקנו בודאי פוטרין את אחותה. וליכא
למימר נמי דהוא קנסא משום דעביד איסורא וגרם לבטל
ממנו מצות יבמין, דא"כ מנא לן דסבר ר' יהודה בן בתירא
יש זיקה, אלא על כרחין אי משום קנסא לעולם לא יתירוה
לכנוס. מיהו י"ל דלמאן דאמר יש זיקה מקצת קנין שיש לו
בה מן התורה פוגם עליו קדושי אחותה בין קידושין גמורין
בין קידושי מאמר שאינן גומרין בה, ואפילו קדם ונשאה
יוצאה כדברי ב"ה ולעולם לא מידחיא אלא משום קידושין
ונשואין דקודם זיקה. ויש לטעם זה פנים. עוד י"ל שהיא
גזירה שמא יכנוס בלא קידושין אחרים ונמצא פוגע באחות
זקוקתו, ולפיכך לא התירו לו ביאה כלל עד שיעשה אחיו
הגדול מעשה כן נראה לי. והא דאמרין בפרק ב"ש אומרין
(לקמן קט, ב) או דלמא משום דקסבר המקדש אחות אשה
נפטרה יבמה והלכה לה, פי' הכי נמי קאמר דלא חיישינן
משום זיקה דקסבר אין זיקה.

מתני' שקדש אחיו. לאמר
שנפלה זו לפניו
והחקה לכולם: המתן. מלכנס דקא
פגעת בלחוח זקוקה: עד שיעשה
מעשה. שיכנסו אחיו את היצמה או
יחלו וימקור זיקמה הימן ודוקא
במעשה אחיו כיממו הוא דפקעה
זיקמה מיניה אכל משום נישואין
למחוסה לא פקעה. ולפיכך ינמין
וגדול למו דוקא אלא דנקט הכי
משום דמלוה זו (נ.ט): וכנס את
אשתו. לפילו כנסה ומתה נומר
בלחוסה: מת היבם. ולא נומר אלא

עד שיעשה אחיו הגדול מעשה. פירוש או שיהלך או
שייבם. וגדול לאו דוקא, אלא דנקיט הכי מפני שמצוה
בו. ודוקא במעשה אחיו כיבמתו הוא דפקעה זיקתה מיניה,
אבל משום נישואים דעביד באחותה לא פקעי כדכתבינא
לעיל, ולפיכך צריך להמתין:

דף י"ח ע"ב. המתן עד שיעשה אחיו הגדול מעשה.
פירוש לייבם או לחלוץ ובהכי פקעה
זיקה מינה לגבי דהאי, ושמעין מינה דבקדושי אחותה לא
פקעה זיקתה מיניה למ"ד יש זיקה, וההיא דאמרינן (קט, ב)
ורבן גמליאל המקדש אחות יבמה נפטרה יבמה והלכה לה
והיינו משום דסבר אין זיקה. והקשו בתוס' מהא דאמר
לקמן בפרק ארבעה אחין (כט, ב) ואי סלקא דעתך מאמר
לבית שמאי קונה קנין גמור זה יעשה מאמר ויקנה, פירוש
בשתי אחיות הנופלות לפני שני אחים דקתני חולצות ולא
מתייבמות, פירש רש"י ז"ל כשיעשה זה מאמר ביבמתו
ויקנה אותה קנין גמור להיות אשתו ולא יעשה בזה שום
איסור שאין איסור במאמר, תצא אחותה מעליו ולא היא
הך אחות זקוקה ויכנס אותה, אלמא בשעושה קנין
באחותה נפטרת היבמה. וכי תימא דבית שמאי סברי אין
זיקה והא מדקתני חולצות ולא מתייבמות היינו משום דיש
זיקה דהא פגע באחות זקוקתו. תירצו בתוספות דבית שמאי
אין זיקה סבירא ליה והא דקתני ולא מתייבמות היינו משום
דלמא אדמייבם חד מיית אידך וקא מבטלה מצות יבמין,
וסברי דאפילו בכי הא אסור לבטל מצות יבמים. וכי תימא
אם כן האיך פרכי זה יעשה מאמר ויקנה וניחוש דלמא
אדעביד האי מאמר מיית אידך וקא מבטל מצות יבמין. יש
לומר דהכי קאמר יעשו שתיהן שליה לקבל מאמר של
שתיהן בבת אחת ופקעה זיקה דתרוייהו ואחר כך יתיבמו
בהתר, זו שיטת ר"י זכורנו לברכה.

עוד כתב הוא ז"ל ודוקא בקדושי אחותה לא פקעה זיקתה
למאן דאמר יש זיקה, אבל בנשואין דאחותה פקעה
כי היכי דאמרינן הכא דפקעה כשיעשה אחיו מעשה. ויהיב
טעמא למלתא דמר"ן ז"ל דדילמא יש זיקה הרי היא
כמקודשת אצלו וכשיקדש אחותה לא תוציא מקודשת
למקודשת, אבל לנשואה (שהם) [שהיא] כנוסה אצלו אינו
בדין שתוציא המקודשת לזו מביתה אחר שנכנסה לביתו.
ואין דרך זו מחוורת לרבותינו ז"ל, חדא דאם כן היאך
במאמרות נגוד דילמא מיבמי בלא מאמר וקא מבטל מצות
יבמין כיון שחששו לזה וכדגורנין בזה חולץ וזה מייבם
אטו זה מייבם וזה חולץ. וזה נכון בעיני כענין זה דודאי
למ"ד יש זיקה לא פקעה זיקה משום קדושי אחותה ולא
אפילו משום נישואים, דאי נישואים מפקעי קדושין נמי
למפקע דקדושין דאורייתא וזיקה דרבנן, ואי זיקה דאורייתא
מה שאינו נפקעת משום קדושין אינו בטעם וכדין שהפקע
משום נישואין, והיינו דאמרינן הכא המתן עד שיעשה אחין
הגדול מעשה ולא אמרינן ליה שיכנס ופקע זיקה דאידך:

אמר המאירי שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה ר"ל משנודקה זו לשניהם אומרים לו המתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה ר"ל ליבם או לחלוץ להפקיע את הזיקה שלא תהא זו אחות זקוקתך, וגדול לאו דוקא דהוא הדין אם קדש גדול את אחותה שאומרים לו המתן עד שיעשה אחד משאר אחין מעשה, אלא משום דמסתמא גדול מיבם או חולץ נקט ליה, ואומרים לו המתן מפני שאם יכנס קודם מעשה הוה ליה פוגע באחות זקוקתו, ואף לכתחילה לא היה לו לקדש, אבל אחר שקדש אומרים לו הואיל ובשעה שקדשת אחות זקוקה קדשת הזוהר מלכנוס, שאף על פי שאף בקדושין נקראת היבמה אחות אשה והיה

לנו לומר שהקדושין מפקיעין את הזיקה כאלו כנסה, אין אומרים כן, שאף הזיקה כקדושין ומאי אולמייהו דהנז מהני, הילכך אין הקדושין מפקיעין שלא לאסור את הביאה עד שתפקע הזיקה, ומכל מקום אם עבר וכנס אשתו עמו והלזו תצא ממנו משום אחות אשה שהזיקה נפקעה מזה לגמרי. וכן כתבוהו בתוספות (יה, ב ד"ה שומרת יבם). ויש חולקין (ע"ן ריטב"א שם) לומר שאף בכנס ובעל לא נפקעה הזיקה וכל ביאותיו באיסור, שאין הזיקה נפקעת אלא מצד היבמה עצמה ביבום או בחליצה כמו שביארנו בפרק שני.

עוד אני חוזר למשנתנו שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה משום רבי יהודה בן בתירא אמרו אומרים לו המתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה. ואיכא למידק מאי שנא ארוסין ומאי שנא נשואין, מכיון דקדשה אשתו דאורייתא היא ותצא הלזו משום אחות אשה. ועוד דבפרק ד' אחין (כט, ב) משמע דקדושין דעלמא דבתר זיקה דחו דחיה גמורה דיבמה, דאמרין התם ואי סלקא דעתין דמאמר לב"ש קונה קנין גמור זה יעשה מאמר ויקנה וזה יעשה מאמר ויקנה, אלמא קדושין דעלמא דבתר זיקה דקונה קנין גמור דוחין ביבמה דחיה גמורה, וכי תימא דלמא

ואיכא למידק טובא דכיון שנפטרה יבמה לגמרי בקדושי אחותה, א"כ היכי אמר רב בגמרא מתה אשתו מותר ביבמתו, ואנן נמי דקי"ל כרב בהא אם מתה אשתו מותר ביבמתו וקי"ל נמי דנשואין מיהא דוחין ביבמה דחיה גמורה והלכך אם עבר ונשא את אשתו נפטרת יבמה והלכה ונשאת לשוק, ואם כן היאך אפשר לאחר שתמות אשתו תחזור היבמה אצלו שכבר נפטרה.

ומסתברא לי דודאי דינא הכי דאין אירוסין דבתר זיקה דוחין ביבמה דחיה גמורה למאן דאמר יש זיקה, והיינו דתנן אומרים לו המתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה,

ותנן נמי מת היבם מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה, ומיהו משמע דדוקא מדרבנן בעלמא וכדבעינן למכתב קמן בס"ד.

ומיהו ודאי נשואין דבתר זיקה דחו דחיה גמורה, וכדמוכח בההיא דפ"ד אחין בהדיא דאמרין ואי ס"ד מאמר לב"ש קונה קנין גמור זה יעשה מאמר ויקנה וזה יעשה מאמר ויקנה, ו

ומתוך כך יש לי לומר דלאו למימרא שתהא היבמה זקוקה לו לא לחלוץ ולא ליבם אלא מותר בלבד קאמר, כלומר שאלו רצה לישא אותה אינה אסורה לו, וטעמא דמלתא משום דכיון דבשעת נפילה הותרה לו שוב אי אפשר ליאסר בה משום אשת אח, וכדקי"ל (לעיל י, ב) החולץ ליבמתו בין הוא ובין אחים אין חייבין לא על חלוצת כרת ולא על צרת כרת, ומהאי טעמא אמר ר' יוחנן בפ"ק (שם) דמי איכא מידי דמעיקרא הותרה לו והשתא קאי עלה באיסור אשת אח בכרת, והכא נמי כיון דבשעת נפילה הותרה שוב אי אפשר למיקם עלה באיסור אשת אח אלא דמשום דקדש את אחותה הוא דנפטרה לה, והלכך כל שאשתו קיימת קאי עלה דיבמה באיסור אחות אשה והשתא דמתה אשתו חזרה יבמתו להתירה הראשון. וא"ת

ואולי נאמר דלמ"ד יש זיקה הוא לא כעין מקודשת, וכיון שלא הספיק לכנוס את אחותה אומרים לו המתן כדי שלא יראה ככנוס המקודשת לו ראשונה, אבל אם קדם וכנס אין מחמירין עליו כל כך להוציא את אשתו ואפי' להפרישה דמה שעשה עשוי, ואף היא נמי כל שהוא מעוכב מחמוזה אינה ניתרת לשוק בכדי אלא חולצת מדבריהם, אבל בשקדם הוא וכנס ואינו מעוכב מחמתה אף היא לא הצריכה חליצה אלא יוצאה לשוק בלא כלום, והא דתניא ר' אלעזר אומר מתה יבמתו מותר באשתו מתה אשתו אותה יבמה חולצת ולא מתיבמת, והיא משום דר' אלעזר יש זיקה סבירא ליה ובאשתו מן הארוסין קאמר, אבל אשתו מן הנשואין אין היבמה צריכה כלום.

ד. אחר מן היבטין שקידש אחות יבמתו יאמרין לו הפתן ואל תגרשנה ואל תשאנה עד שייבם אחיך או יחלוץ ליבמה זו הזקקה לכולכם. הלץ לה אחיו או יבמה או שמת היבמה הרי זה יבטל וכן ארוסתו. מתו אחיו כולם מציא את ארוסתו בנט ויבמתו בחליצה. ואם מתו ארוסתו בין שמתה קודם מיתת האחין בין שמתה לאחר מיתת האחין חזרה היבמה

להיתרה ורצה חולץ רצה מייבם

12) י"ד א"ן ה"ט"ז ק"ט"ג

ד. קידש אחות וקחתו ואח"כ מת אחיו שהיתה נ"כ זקוקה לו ולא נשארה זקוקה אלא לזה מציא ארוסתו בנט ואח היבמה בחליצה (ט) י ואם מתה ארוסתו [בן] חזרת היבמה להיתרה רצה חולץ רצה מייבם:

שאין כאן עוד מלות יבום מ"מ מחמת תשת המת א"א שתיאסר עוד וכו'. ותוכן דבריו ז"ל דכמו דאמרין באיסור תשת אח כיון שפקע צעעת נפילה אינו חוזר ונישור אע"פ שכבר ליכא זיקה, ה"נ איסור יבמה לשוק כיון שצעעת נפילה הותרה לו אינו חוזר ונישור גם בגוונא שפקע זיקתה כלפי זה דמ"מ מחמת אישות המת כבר הותרה לו.

והנה נראה דזה תלוי בעיקר דין יבמה לשוק מה הוא חי האיסור הוא מלד אגידותה ליבם וכו"ל צמקת תשת איש של היבם או שאיסורה מפאת אישות המת שלה ניתק לגמרי צמקת יבום ונחשבת עדיין כחשת המת צמקת, ומש"ה הוא דאסורה לשוק

והשתא אם נאמר דאיסור יבמה לשוק הוא מפני אישות הצעל שלה ניתק לגמרי שפיר יש מקום לומר דכל זה לגבי שאר אינשי אבל לגבי האח כבר הותר איסור דמלד המת והותרה לו ולכן גם כשפקע זיקתה מתה זה [ע"י שנאסרה, וחזרה והותרה] מ"מ ליכא איסור יבמה לשוק לגבי זה, דאישות המת כבר הותרה אללו כמו דאמרין לענין איסור תשת אח שכבר הותרה ושרי גם כשכבר אינה זקוקה לו וכדברי החיטור, אבל לפום מאי דמוכח פשטות מסקנת הגמרא דגיטין וקידושין שהאיסור לשוק הוא משום אגידותה ליבם פשוט דגם להאח [שאינה זקוקה לו עכשיו] איכא איסור יבמה לשוק שהרי אגידת לשאר אחין ולא שייך כלל לומר שכבר הותרה לו דאיסור לשוק לא הותר לזה מעולם, רק שמקודם ה"י הוא עלמא יבם, ולא ה"י "שוק"

דוגמה לזה להסבירים דביאת פנויי לשם זנות איכא איסור לא תהי קדשה, גם באשתו הגרושה אסור צודאי לצוא עליי ביאת זנות ולא שייך כלל שכבר הותרה דלביאת זנות לא הותרה רק שמקודם היתה אשתו ולא ה"י ביאת זנות.

13) קהלות יסקה, יבמות סימן ט"ו

(א) קיי"ל כרז ור"ח דאמרין דף מ"א יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה וכוותרה תחזור להתיירא הראשון והרשב"א ז"ל שם בחידושו האריך בזה וכחז דענין חזרה להתיירא הראשון היינו שמוותרת לו, משום דאיסור תשת אח כבר פקע, אבל לא חזרה לזיקתה שיהא מחוייב ליבם או לחלוץ דאין זה דרכי נועם שתזקק אחרי שכבר נפטרה, ובהנה מלד הסברה ה"י נראה דלפ"ז לא שייך תחזור להתיירא הראשון [שמוותרת לזה שנאסרה] אלא היכא שאין אחין אחרים אבל כשיש עוד אחין שעדיין זקוקה להם ליבום אסורה עכ"פ לזה האח [שכבר אין לה זיקה עליו] מדין יבמה לשוק כיון שאכל זה אינו זקוקה וצאה להנשא לו בחורת קדושין צעלמא זהו לשוק דהא זקוקה לשאר אחין זיקת יבום, וכ"ד ח"א באחיטור סימן ל"ד ומבאר בזה הא דמלייר הרמב"ם ז"ל צפ"ז מייבום ה"י דניח דחזרה להתיירא הראשון בגוונא שנתנו שאר אחין, והאחיטור שם אות ז' השיב דנראה דגם להרשב"א ז"ל מותרת לאח הזה שאינה זקוקה לו אע"פ שיש אחין שזקוקה להם, ואין צד איסור יבמה לשוק, ועטמו כתב וז"ל דבדאי אין איסור יבמה לשוק מכת זיקת היבם גרידא, ונאסרה משום לא תהי תשת המת החולה וכיון דנפילתה הותרה ליבם ולכשנאסרה וחזרה וכוותרה חזרה להתיירא הראשון אף

חדושי רבי שמעון יהודא הכהן ובימות סיון 16

ובע"כ צריך לבאר לשיטת רש"י ותוס' ביבמה
שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה שכוונת הגמ'
שהיא זקוקה ליבום כיבמה דעלמא, וע"כ עלינו לתרץ
לשיטתם מה שהוקשה לו להרשב"א ז"ל אשר מחמת
דוחק קושיא זו הוצרך לחדש דבריו.

אחונם גלענ"ד לפרש דבריהם שכי' דלאחר נשואין
פקעה זיקה לגמרי אין כונתם לענין זיקת
יבום, רק לענין דין אחות וזקוקה, היינו דאף אם
יסברו כשיטת הריטבי"א דבדאיכא אחים לא הופקע
דין זיקת יבום, אבל לענין הזיקה שהוזכר בגמ'
באמרם יש זיקה או אין זיקה, היינו שענין הזיקה
הוא כאישות לאסור בקרובותי, על ענין זה כווננו
לומר דלאחר נשואין שהיא בעיני העולם כנשואה
גמורה בטל לגמרי דין חכמים להיות על הזקוקה שם
אשתו, דאי אפשר שתהיינה שתי אחיות מקודשות,
ורק לאחר קדושין אמרינן מאי אולמא האי מהאי,
אבל לאחר נשואין ניכר לכל שזו אשתו ולא גזרו על
נשואה גמורה משום אחותה הזקוקה, אבל לענין
זיקת יבום מה"ת הוא להפך דאין חלוק כלל בין
קדושין או נשואין, רק יש חילוק בין איכא אחים
או לא, ואף היכא דאיכא אחים, דאז לא פקע זיקת
יבום מה"ת מ"מ ליכא איסור משום אחות וזקוקה,
דלגבי ענין זה פקע הזיקה לגמרי, וכעין זה מצאנו
בדבריהם לקמן דף כ"ט ע"א ד"ה אלא לדחות בצרה
וז"ל וי"ל דסבר ר"א דמהני מאמר להסיר הזיקה
ודחי לצרה לענין שלא תאסור את זו משום אחות
זקוקתו ואחר שיבעול בעלת המאמר קאמר דתצא
אחותה משום אחות אשה עכ"ל, הרי מבואר אף
דמאמר אינו קונה קנין גמור שתחשב אחותה כאחות
אשה גמורה להפטר בולא כלום מ"מ לענין איסור
דרבנן שאסרו אחות זקוקה כבר נחשבת בעלת
המאמר כאשתו ואינה אסורה אשתו מפני הזקוקה.